

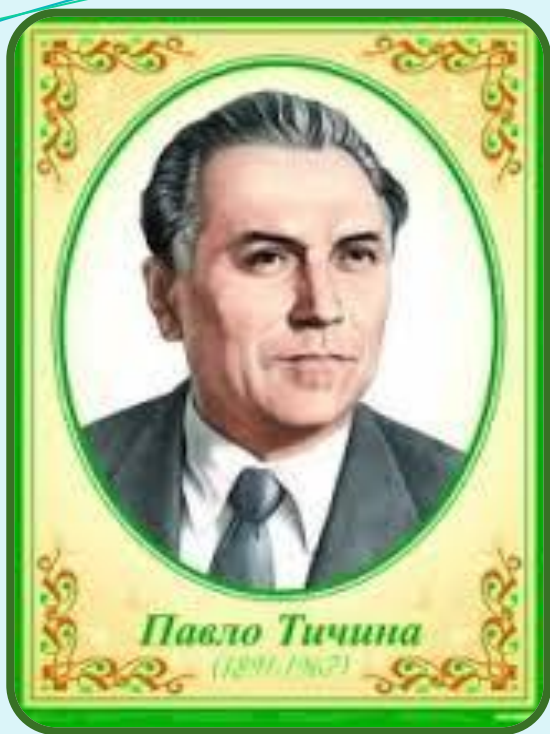

ПАВЛО ТИЧИНА

“ГАЇ ШУМЛЯТЬ...”

“БЛАКИТЬ МОЮ ДУШУ ОБВІЯЛА...”

“НЕ БУВАВ ТИ У НАШИХ КРАЯХ!”

Ах, скільки радості, коли ти любиш
землю,
Коли гармонії шукаєш у житті.

Павло Тичина

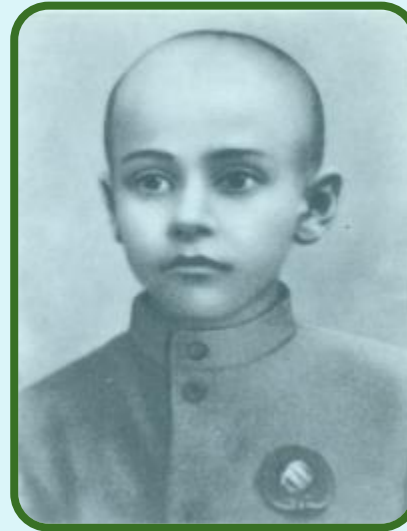
Місце народження

Павло Григорович Тичина народився 27 (15) січня 1891 р. у селі Піски Козелецького повіту Чернігівської губернії. Походить зі старовинного козацького роду (його пращур, за родинним переказом, був полковником у Богдана Хмельницького).

Батько майбутнього поета, Григорій Тимофійович Тичина, був сільським дяком — вчителем «школи грамоти».

Мати, Марія Василівна Тичина, знала багато казок, гарно співала.

Змалку Павло виявив хист до музики, малювання і віршування.

Павло Тичина

Мати, Марія Василівна

Початкова освіта

*Павло з першою
вчителькою Серафимою
Миколаївною Морачевською*

Спочатку Павло вчився в земській початковій школі. Його вчителькою була Серафима Миколаївна Морачевська. За добре навчання вона подарувала Павлові декілька українських книжок. Першій учительці поет присвятив поему «Серафима Морачевська» (залишилася незавершеною; уперше опубліковано 1968 року в № 9 журналу «Прапор»).

Морачевська, оцінивши чудовий голос і слух хлопця, порадила батькам віддати Павла в один із монастирських хорів Чернігова. Оскільки інших можливостей дати синові освіту Тичини не мали, вони прислухалися до поради вчительки.

Подальша освіта

В 1900—1907 рр. Павло Тичина навчався в Чернігівському духовному училищі (бурсі), в 1907—1913 — в Чернігівській духовній семінарії. Згодом, навчаючись у Київському комерційному інституті, працював у газеті «Рада». На цей час припало його ознайомлення з новітнім українським мистецтвом, особисте знайомство з найвідомішими його представниками. В 1913—1914 рр. — у редакції ліберального україномовного журналу «Світло», а після його закриття — в Чернігівському статистичному бюро. У 1916—1917 рр. — помічник хормейстера в українському театрі М.К.Садовського.

Чернігівська духовна семінарія

Київський комерційний інститут

Прочитання вірша «Гаї шумлять...»

Гаї шумлять...

Гаї шумлять
Я слухаю.
Хмарки біжать
Милуюся.
Милуюся-дивуюся,
Чого душі моїй
так весело.
Гей, дзвін гуде
Іздалеку.
Думки пряде
Над нивами.
Над нивами-приливами,
Купаючи мене,
мов ластівку.

Я йду, іду
Зворушений.
Когось все ждучу
Співаючи.
Співаючи-кохаючи
Під тихий шепіт трав
голублячий.
Щось мріє гай
Над річкою.
Ген неба край
Як золото.
Мов золото поколото,
Горить-тремтить ріка,
як музика.

Аналіз вірша

- **Тема:** Гармонійне поєднання людських почуттів і краси природи.
- **Ідея:** Заклик до творення добра й краси.
- **Основна думка:** Кожна людина відчуває природний світ своєрідно
- **Жанр:** Пейзажна лірика

Відтворюємо прочитане (усно)

- Хто виступає ліричним героєм у вірші?
- Чим милується ліричний герой?
- З чим порівнює автор неба край?
- Якими словами закінчується поезія?
- Гру яких музичних інструментів можна почути у вірші?

Аналізуємо зміст (усно)

- У чому поет бачить красу природи?
- Яким настроєм пройнятий вірш?
- Чи є у творі епітети? Зачитайте.
- Чи є у вірші порівняння? Зачитайте.
- Як ви розумієте вислови «хмарки біжать», «мріє гай», «думки пряде»?

Такі вислови в художньому тексті називаються **метафора***.

**Метафора – переносне значення слова, коли один предмет або явище уподібнюється іншому за схожістю ознак.*

Творчо мислимо

- Згадайте, які вірші про природу ви читали?
- Чим саме вони вам запам'яталися?
- Які кольори зустрічаються у вірші «Гаї шумлять...»?
- Що вони символізують?

Порівняння:

“купаючи мене, мов ластівку”, “ген неба край – як золото”, “горить-тремтить ріка, як музика”

Повтори:

“милуюся”, “над нивами”, “йду, іду”, “співаючи”.

Метафори:

“гаї шумлять”, “хмарки біжать”, “дзвін гуде”, “мріє гай”, “горить-тремтить ріка”.

Епітет:

“шепіт голублячий”.

**Художні
особливості
поезії “Гаї
шумлять”**

Рубрика “Творча лабораторія учня”

Підготуйте малюнок за змістом поезії “Гаї шумлять”, додаючи власні спостереження про гай і сприйняття кольорової палітри, яка вбачається вам у вірші.

ОБВІЯЛА”

Блакить мою душу обвіяла,

Душа моя сонця намріяла,

Душа причастилася кротості трав-

Добрідень я світу сказав!

Струмок серед гаю як стрічечка.

На квітці метелик мов свічечка.

Хвилюють, маюють, квітують поля-

Добрідень тобі, Україно моя!

Аналіз вірша

- **Тема:**
- **Ідея:**
- **Основна думка:**
- **Жанр:**

«Не бував ти у наших краях!»

Не бував ти у наших краях!
Там же небо — блакитні простори.,
Там степи, там могили, як гори.
А веснянії ночі в гаях!..
Ах, хіба ж ти, хіба ти це знаєш,
Коли сам весь тремтиш, весь смієшся, ридаєш.
Серце б'ється і б'ється в грудях...
Не бував ти у наших краях.
Не бував ти у наших краях,
Бо відтіль не таким би вернувся!
Чув про степ, що ген-ген простягнувся? —
Єсть там люди — й зросли у степах, —
Що не люблять, не вміють ридати.
Що не можуть без пісні і нивки зорати!
Тебе ж завжди я бачу в сльозах... —
Не бував ти у наших краях.

«Не бував ти у наших краях!»

Тема: зображення краси рідного краю; людей праці, чарівну природу.

Ідея: ушлявлення синівської любові до рідної землі, де ти народився і виріс.

Основна думка: для кожної людини свій край наймиліший, незабутній, привабливий.

Жанр: пейзажна лірика.

Повтори:
«Не бував ти у наших
краях!», “Серце б’ється
і б’ється”.

Епітет:
“блакитні простори”.

Порівняння:
“...могили, як гори”.

*Художні
особливості
поezії*
**«Не бував ти у
наших краях!»**

**Риторичне
запитання:**
“Чув про степ, що ген-
ген простягнувся?”.

Метафори:
“серце б’ється”, “степ
простягнувся”.

Риторичні оклики:
«Не бував ти у наших
краях!», “Бо відтіть не
таким би вернувся”,
“Що не можуть без
пісні і нивки зорати!” .

“Не бував ти у наших краях!”

● *Чи уважний читач?*

На що схоже небо?

Яку пору року оспівує поет?

Де зросли люди?

Вони “не люблять і не вміють”...

Без чого люди “не можуть і нивки зорати”?

Чому, на думку ліричного героя, його співрозмовник завжди в сльозах?

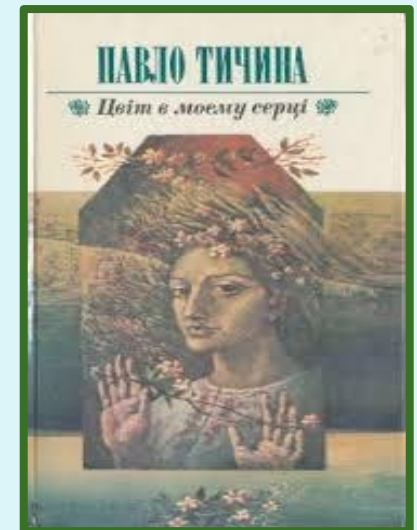
Рубрика “Поміркуй”

- Дослідіть зв'язок поезії «Не бував ти у наших краях!» з біографією поета. Чому він з такою великою любов'ю змальовує рідну батьківщину?
- Що свідчить про працьовитість, волелюбність, щирість українців? Як їх зображує у творі митець?
- Чи можна за змістом поезії визначити те, за що П.Тичина поважає і шанує рідну землю? Відповідь вмотивуйте.

Літературна діяльність

У 1920 році виходять збірки П. Г. Тичини — «Замість сонетів і октав», «Плуг». Наступні книжки віршів: «В космічному оркестрі» (1921), «Сковорода. Уривки з симфонії», (1923), «Вітер з України» (1924) з посвятою М. Хвильовому, закріпили за письменником славу одного з найвизначніших українських поетів ХХ ст.

У літературному доробку Павла Тичини є чудові вірші, адресовані дітям: «А я у гай ходила», «Хор лісових дзвіночків». Поет успішно виступив і у ролі казкаря. Написані їм казки «Івасик-Телесик», «Кожум'яка», «Дударик», «Як дуб із Вітровієм бився», «Дума про трьох вітрів» досі залишаються улюбленими книжками української дітвори. Ці твори для дітей друкувалися в багатьох збірниках, а також виходили окремими книжками.

Пам'ять українців про митця

Павло Григорович Тичина помер 16 вересня 1967 року і був похований на Байковому кладовищі в м. Києві. Надгробок над його могилою був зроблений відомим українським скульптором В. Бородаєм за проектом архітектора О. Ігнатенко.

Творча спадщина Павла Григоровича Тичини, талановитого поета, ученого-літературознавця, публіциста, перекладача, як і раніше, не залишає байдужими численних шанувальників, а ліричні вірші поета, пронизані тонким почуттям прекрасного, назавжди увійшли в скарбницю світової літератури.